

Eevamaria Karhu ja Anu Pesari

Alle kouluikäisten lasten vanhempien näkemyksiä omista ensiaputaidoistaan

LAB-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta
Hoitotyön koulutus
Terveystenhoitaja

Opinnäytetyö 2020

Tiivistelmä

Eevamaria Karhu ja Anu Pesari

Alle kouluikäisten lasten vanhempien näkemyksiä omista ensiaputaidoistaan,
34 sivua, 2 liitettä

LAB-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysala, Lappeenranta

Hoitotyön koulutusohjelma

Terveydenhoitaja

Opinnäytetyö 2020

Ohjaajat: yliopettaja Anja Liimatainen, LAB- ammattikorkeakoulu;
varhaiskasvatuksen opettaja Ulla Rantapiha

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata alle kouluikäisten lasten vanhempien näkemyksiä omista ensiaputaidoistaan. Tavoitteena oli herätellä vanhempia tarkastelemaan omia ensiaputaitojaan sekä motivoida heitä hakemaan ohjausta ja päivittämään tietojaan erityisesti lasten ensiapua vaativissa tilanteissa. Opinnäytetyöntekijät halusivat selvittää, minkälaisesta ohjauksesta vanhemmat olisivat kiinnostuneita. Opinnäytetyö toteutettiin yhdessä erään kaupungin avoimen varhaiskasvatuksen päiväkotiryhmän kanssa.

Opinnäytetyötä varten kerättiin teoriatietoa suomalaisista ja kansainvälisistä lähteistä, netistä ja painettuna. Saadun teoriatiedon perusteella opinnäytetyöntekijät tekivät vanhemmille kyselyn, jonka avulla suoritettiin opinnäytetyön aineistonkeruu. Kyselyssä käytettiin erilaisia aiheeseen liittyviä kysymysmenetelmiä, joiden avulla pyrittiin saamaan selville vanhempien näkemys ensiaputaidoistaan. Aikaa kyselyn täyttämiseen oli kaksi viikkoa. Aineistoa analysoitaessa tehtiin muistiinpanoja sekä tuloksia havainnollistavia kuvia. Aineiston analysoinnissa käytettiin myös ryhmittelyä ja abstrahointia.

Kyselyyn vastasi 15 vanhempaa. Kuusi vanhempaa arvioi omat ensiaputaitonsa hyväksi. Kolmasosa vanhemmista arvioi selviytyvänsä hyvin ensiaputaitoja vaativista tilanteista. Kaikki vastanneet olivat kiinnostuneita ensiapukoulutuksesta. Ensiapukoulutusta toivottiin ensiavusta, elvytyksestä, lapsen elvytyksestä ja lapsen hätäensiavusta. Koulutuksen toivottiin olevan kestoaltaan lyhyt sekä maksuton osallistujille. Tutkimustulosta voi käyttää teorian tukena suunniteltaessa ensiapukoulutusta tai -ohjausta.

Asiasanat: Tapaturma, ensiapu, vanhemmat, lapset

Abstract

Eevamaria Karhu and Anu Pesari

Under school age children's parents own view of their first aid skills, 34 pages, 2 appendices

LAB University of Applied Sciences

Health Care and Social Services, Lappeenranta

Degree Programme in Nursing

Public Health Nurse

Bachelor's Thesis 2020

Instructors: Principal Lecturer, Anja Liimatainen, LAB University of Applied Sciences, kindergarten teacher, Ulla Rantapiha

The purpose of the study was to examine how the parents of 0-6-year old children experience their own first aid skills. The objective was to get the parents to think about their first aid skills and motivate them to improve their first aid skills, especially first aid for children. Authors of the thesis wanted to know what kind of first aid training or guidance parents would like to have. the target group was parents with under 7-year-old children. These children were participating on open kindergarten group.

An information search was carried out from different internet pages, books and international sources. Based on the gained knowledge, a survey was conducted to. The survey contained Likert scale questions and open questions. Parents were able to answer the survey at the kindergarten or they could take it to home and answer there. The results were analyzed by grouping and abstraction, and by creating pictures.

Study responded for the first research question very well. Based on the results of the study, almost 50% of the parents estimated their own first aid skills to be either good or very good. Every parent was interested of first aid training or guidance. Answers to the question of what kind of education was desired, topics such as first aid, children's first aid, resuscitation and emergency first aid were mentioned. The results from this thesis could be used in the planning of first aid education or guidance, especially to the parents of young children.

Keywords: Accident, first aid, parents, children,

Sisällys

1	Johdanto.....	5
2	Lapsen oikeudet ja kasvuympäristö	6
2.1	Lapsen oikeudet	6
2.2	Turvallinen kasvuympäristö	8
3	Vanhemman ensiaputaidot	11
3.1	Lasten tapaturmat.....	11
3.2	Tapaturmien ehkäisy	14
3.3	Vanhemmuuden velvollisuus	15
4	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite.....	17
5	Opinnäytetyön toteutus.....	18
5.1	Kohderyhmä	18
5.2	Aineiston keruu.....	19
6	Opinnäytetyön tulokset	20
7	Pohdinta	26
7.1	Tulosten tarkastelu	27
7.2	Eettisyys ja luotettavuus	28
7.3	Opinnäytetyöprosessi	29
	Taulukot.....	31
	Kuvat	32
	Lähdeluettelo	33

Liitteet

- Liite 1 Saatekirje
- Liite 2 Kysely vanhemmille

1 Johdanto

Suomessa on vuodesta 2009 Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimesta koordinoitu ohjelmaa lasten ja nuorten tapaturmien ehkäisystä. Ohjelman visio on, ettei kenenkään tarvitse kuolla tapaturman tai henkilövahingon seurauksen (THL 2020a.) Vanhempien ensiaputaidot ovat merkittävässä roolissa tarkasteltaessa lasten tapaturmia sekä niiden ehkäisyä ja hoitoa. Lapsen oikeuksien julistukseen on kirjattu vuonna 1959, että ihmiskunnan velvollisuutena on antaa lapselle paras mitä se pystyy sille tarjoamaan. Lapsella on oikeus nauttia erityistä suojelua ja hänelle on suotavaa edellytykset ruumiillisesti terveeseen ja normaaliin kehitykseen.

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan alle kouluikäisten lasten vanhempien näkemyksiä omista ensiaputaidoistaan. Opinnäytetyön aiheesta ei ole aikaisemmin tehty tutkimuksia Suomessa. Aihetta on tärkeä tutkia, koska ihmisten ensiaputaidot voivat vaihdella paljon koulutuksesta ja ammatista riippuen. Suositukset muuttuvat ja päivittyvät aina välillä, mutta ihmisten tietous päivittyneistä ensiapuohjeista ei aina pysy ajan tasalla. Ensiapuosaamiseen lisähaasteena voi olla ensiavun kohderyhmien ensiapuohjeiden erityispiirteet. Säännöllinen ensiapukoulutuksen osallistuminen tukee ensiaputaitojen ylläpitoa. Koulutusten, erilaisten aiheeseen liittyvien teemapäivien sekä oppaiden sisältö on yleensä yleistä ensiapuohjausta. Kohderyhmän kiinnostuksen kohteita ei välttämättä selvitetä etukäteen

Opinnäytetyö lisää opinnäytetyöntekijöiden ymmärrystä tutkimusten tekemiseen ja tulkintaan. Tutkimuksen tekeminen opettaa opinnäytetyöntekijöitä hyödyntämään tutkimustietoa toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Tulosta voi mahdollisesti hyödyntää myöhemmin ammatissa, jossa on osattava tarjota perheille ja yksilöille ensiapuohjausta. Opinnäytetyön tekeminen alle kouluikäisten lasten vanhempien ensiaputaidoista tukee opinnäytetyöntekijöitä myöhemmin ammatissaan huomioimaan pienten lasten vanhempien tarvitsemaa ohjausta lapsen turvalliseen kasvuun ja kasvuympäristöön.

Opinnäytetyön avulla selvitetään alle kouluikäisten lasten vanhempien näkemyksiä omista ensiaputaidoistaan. Tavoitteena on herätellä vanhempia

tarkastelemaan ensiaputaitojaan sekä motivoida heitä hankkimaan lisää tietoa etenkin lasten ensiavusta. Lisäksi opinnäytetyö selvittää vanhempien toiveita siitä, millaisesta koulutuksesta he olisivat kiinnostuneet, mitä he haluaisivat oppia koulutuksessa. Tutkimus toteutetaan puolistrukturoidulla kyselylomakkeella. Tarkoituksena on, että lomake sisältää sekä väittämiä että avoimia kysymyksiä.

Vanhemmilla tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä lapsen jokapäiväisestä elämästä huolehtivia aikuisia. Alle kouluikäisellä lapsella tarkoitetaan tässä työssä lasta, joka on iältään 0-6 vuotta ja jonka vanhempi tai vanhemmat osallistuvat avoimen päiväkodin toimintaan. Ensiaputaidoilla tarkoitetaan tässä työssä tapaturmaan tai muuhun vaaratilanteeseen liittyviä välittömiä auttamismenetelmiä ja toimintatapoja. Ensiaputaitoihin sisältyy tapaturmien ehkäisy, oman terveyden edistäminen ja tapaturmiin varautuminen (Korte & Myllyrinne 2012, 7). Työssämme keskitymme tapaturmien ja vaaratilanteiden ensiapuun. Näkemyksellä tarkoitetaan sitä, miten vanhempi ajattelisi toimivansa tilanteessa, jossa tarvitaan ensiaputaitoja.

2 Lapsen oikeudet ja kasvuympäristö

Jokaisella ihmisellä on ihmisoikeudet, jotka puoltavat yksilön oikeutta elämään ja turvallisuuteen. Lasten ja nuorten ihmisoikeuksien toteutumiseksi, heidän kasvamisensa ja kehittymisensä tukemiseksi sekä heille luotavan turvallisen kasvuympäristö takaamiseksi on laadittu lakeja ja sopimuksia. Erilaiset oppaat ja kasvurauhaa tukevat ohjelmat antavat vanhemmille ja ammattilaisille neuvoja ja ohjeita, kuinka tukea lapsen kasvua ja kehittymistä siihen sopivassa ympäristössä. (Yleissopimus lapsen oikeuksista 60/1991; THL2018; Kotitapaturma 2019b; Unicef 2019b.)

2.1 Lapsen oikeudet

Suomen perustuslain mukaan jokaisella yksilöllä on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen (Suomen perustuslaki 731/1999). Yhdistyneiden kansakuntien Euroopan neuvosto allekirjoitti ensimmäisen yleisen ihmisoikeussopimuksen marraskuussa 1950.

Sopimus on tehty Yhdistyneiden kansakuntien vuoden 1948 ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistukseen perustuen. Sopimuksen allekirjoittaneet valtiot ovat sopineet velvollisuudesta kunnioittaa ihmisoikeuksia. Sopimuksen toisena artiklana on, että jokaisella on oikeus elämään ja jokaisen oikeus elämään on suojattava laissa. (Euroopan ihmisoikeussopimus 63/1999.) Lapsen oikeuksia koskeva julistus tehtiin lisäksi ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen rinnalle vuonna 1959. Lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus hyväksyttiin Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksessa marraskuussa 1989. Lapsen oikeuksien sopimuksen kohdat on kirjattu Lapsen oikeuksia koskevan julistukseen pohjautuen. (Unicef 2019a; Unicef 2019b.)

Lapsen oikeuksien sopimus on kaikkien alle 18-vuotiaiden ihmisoikeussopimus. Sen perustana on neljä periaatetta;

1. Syrjimättömyys
2. Lapsen edun huomioiminen
3. Oikeus elämään ja kehittymiseen
4. Lapsen näkemysten kunnioittaminen.

Sopimuksen allekirjoittamisella valtiot sitoutuvat muuttamaan lakinsa ja toimintansa sopimusta vastaavaksi. Maailman tilanteiden ja haasteiden muuttuessa sopimukseen voidaan tehdä valinnaisia pöytäkirjoja. Yhdistyneiden Kansakuntien lapsen oikeuksien komitea valvoo Lapsen oikeuksien sopimuksen noudattamista valtioiden toimittamien raporttien mukaan. Raportit toimitetaan tarkistettavaksi viiden vuoden välein. (Unicef 2019b.)

Lapsen oikeuksien julistuksen tarkoituksena on, että jokaisella lapsella olisi onnellinen lapsuus ja että jokainen lapsi voisi nauttia oikeuksistaan ja vapauksistaan. Julistuksessa vedotaan muun muassa lasten vanhempiin ja paikallisiin viranomaisiin lasten oikeuksien tunnustamiseksi ja niiden kunnioittamisen turvaamiseksi. (Unicef 2019a.) Yleissopimukseen lasten oikeuksista on kirjattu, että lapset ovat oikeutettuja erityiseen apuun ja huolenpitoon. Lapsen oikeuksien julistuksessa todetaan, että *lapsi ruumiillisen ja henkisen kypsymättömyytensä vuoksi tarvitsee erityistä suojelua ja huolenpitoa*. (Yleissopimus lapsen oikeuksista 60/1991.)

Lapsen oikeuksien sopimuksessa lukee, että *lapsella on oikeus nauttia parhaasta mahdollisesta terveydentilasta sekä sairauksien hoitamiseen ja kuntoutukseen tarkoitetuista palveluista*. Sopimuksen allekirjoittaneet valtiot huolehtivat siitä, että vanhemmat saavat riittävästi ohjausta ja tukea vanhemmuudesta ja perhekasvatuksesta. Lisäksi vanhemmille tarjotaan tietoa onnettomuuksien ehkäisystä. Vanhempien ohjaus on osa ehkäisevän terveydenhuollon kehittämistä. Sopimuksen 27 artiklan mukaan vanhemmalla tai muulla huoltajalla on velvollisuus turvata lapselle tämän kehityksen kannalta välttämättömät elinolosuhteet. (Unicef 2019b.)

Turvallisuus on yksi lapsen perusoikeuksista. Lapsuusajan tapaturmat on lasten merkittävin kuolinsyy. Tapaturmien ehkäisemisellä voitaisiin vähentää lasten kuolleisuutta. (THL 2020a.) Jokaisella lapsella on oikeus sosiaaliseen turvaan, ja lapsen on saatava kasvaa sekä kehittyä terveenä. Lapsen kasvun täytyy olla vanhempien huolenpidon ja vastuun alaista. Kasvun ilmapiirin on oltava turvallisuutta tukeva. (Unicef 2019b.)

Yleissopimukseen lapsen oikeuksista on kirjattu, että sopimusvaltioiden on tuotava sopimukseen kirjattuja asioita aktiivisesti ja säännöllisesti aikuisten ja lasten tietouteen. Kun sopimuksen asioita tuodaan säännöllisesti esille, voidaan paremmin varmistaa lapsen oikeuksien toteutuminen perheissä. Lapsen oikeuksien kertominen vanhemmille tukee vanhempia kasvatustyössä. *Lapsella on oikeus hyvään lapsuuteen*. (Heinonen ym. 2016.)

2.2 Turvallinen kasvuympäristö

Kotiympäristössä tapahtuneiden onnettomuuksien määrä, toisin sanottujen kotitapaturmien määrä, on lisääntynyt ajan kuluessa. Kotioloissa sattuu yhteensä noin 300 000 onnettomuutta vuodessa. Kesä on yleisin vuodenaika kotitapaturmille. Kodin turvallisuuteen voi vaikuttaa pienillä teoilla. Esimerkiksi ensiapulaukku lisää omalta osaltaan kodin turvallisuutta tapaturmien hoitovälineillä. Onnettomuuksien ennaltaehkäisyllä on merkittävä rooli kodin turvallisuudessa. Poistamalla havaitut ympäristön vaaratekijät voidaan ehkäistä mahdollisia tapaturmia. (Tiirikainen 2009; Kotitapaturma 2019b.)

Lapsiperheissä tapaturmien ehkäisemiseksi asioita on tarkkailtava lapsen näkökulmasta. Lapsi elää aikuisille suunnitellussa, itselleen fyysisesti liian suuressa ympäristössä, joten se voi olla haasteellinen ja vaarallinen ympäristöön tutustuvalla lapsella. Tämän lisäksi lapselta puuttuu aikuisen taidot ja huolellisuus. Aikuisen on muistettava valvoa lasta, ja opetettava hänelle ikätason mukaisia taitoja. Kodin tarkastelu lapsen tasolta esimerkiksi lattialta, helpottaa vanhempaa huomaamaan mahdolliset vaaran paikat. Lastensuojelulaki turvaa lapsen oikeuden turvalliseen kasvuympäristöön sekä erityiseen suojeluun. (Tiirikainen 2009; THL 2018; Kotitapaturma 2019a; Turvallinen koti -opas 2014.)

Koti perheen turvapaikkana sisältää monenlaisia vaaran paikkoja ympäri asuntoa. Lapsiperheen arkirutiineihin kuuluu monta tilannetta, joissa perheen lapsi voi vahingossa loukata itseään. Kaikkia onnettomuuksia ei voida estää, mutta vanhempi voi vaikuttaa niiden tapahtumisen todennäköisyyteen ja vakavuuteen. (Karlsdotter Lindehag 2011.)

Jokaisessa huoneessa on omat vaarapaikkansa. Niihin sisältyvät huonekalut, kasvit, välineet ja esineet sekä kemikaalit ja lääkeaineet, joita kodin eri huoneissa on. On tärkeä muistaa, että lapsen jokaiseen ikä- ja kehitystasoon kuuluu omat riskitapaturmansa. Huomioitavat kohdat muuttuvat lapsen kasvaessa sekä hänen elinpiirinsä laajentuessa. Näiden vaaranpaikkojen havaitsemisen avuksi vanhemmille on kehitetty erilaisia tarkastuslistoja. Niiden tarkoitus on tukea vanhempaa lapsen kasvatustyössä luomaan lapselle turvallinen kasvuympäristö. Tarkastuslistoja voidaan jakaa neuvolassa tai vanhemmat voivat itse etsiä niitä netistä. Kotien turvallisuutta on pyritty parantamaan myös esimerkiksi erilaisilla rakennussäädöksillä. (Karlsdotter Lindehag 2011; THL 2019.)

Turvallisen kasvuympäristön takaamiseksi on olemassa lasten ja nuorten turvallisuutta edistävä ohjelma. Se on luotu siksi, että lapset voisivat elää turvallisesti ja virikkeellisesti Suomessa ilman, että kukaan kuolisi tai loukkaantuisi tapaturman, väkivallan tai henkilövahingon seurauksena. Yhtenä ohjelman tavoitteista on ehkäistä alle 25-vuotiaiden tapaturmat. Ohjelman sisältää tapaturmien ehkäisemiseksi tavoitteita ja toimintaohjeita tie- ja

vesiliikenneonnettomuuksiin, hukkumisiin, myrkytyksiin, kaatumisiin ja putoamisiin. (THL 2020a.)

Vaaranpaikkojen poistaminen lapsen arkisesta kasvuympäristöstä on tärkeä teko vanhemmalta. Tähän on hyvä kiinnittää huomiota jo ennen lapsen syntymää. Vanhempi voi kodin turvallisuuden lisäksi tarkastella omaa turvallisuuskäyttäytymistään. Lapset oppivat matkimalla, ja oma perhe on pienen lapsen tärkein matkimisen kohde ja mallin näyttäjä. Vanhempien asenteet, käsitykset ja käytäntö turvallisuuteen liittyen siirtyy perheen lapsiin helposti. Lapsen kasvaessa vanhempi voi opettaa lapselle tämän kehitystasonsa mukaisia ensiaputaitoja. (Tiirikainen 2009; Karlsdotter Lindehag 2011; Turvallinen koti lapselle -opas 2014.)

Lapsen kasvuympäristön tulisi edistää positiivisesti lapsen turvallisuustietojen, -taitojen ja -asenteiden kehittymistä. Vanhempi opettaa lapselleen ikä- ja kehitystason mukaisesti hänen tarvitsemiaan tietoja. Lapsen kasvuympäristön tulisi olla turvallinen, mutta myös lapsen osaamista tukeva paikka harjoitella erilaisia turvallisuustaitoja. Turvataitoja opetettaessa lapselle on tärkeä huomioida se, että lapsen turvallisuuden tunne säilyy. (Markkula & Öörni 2010.)

Kodista saadulla käyttäytymiseen ja asenteisiin liittyvällä esimerkillä sekä mallilla on merkitystä myös myöhemmissä elämänvaiheissa. Turvallinen kotiympäristö on erityisen tärkeää pienelle vasta kehitymässä olevalle lapselle. Kotiympäristön turvallisuudesta ovat vastuussa ensisijaisesti lapsen vanhemmat. Pienillä lapsilla tapaturmaisten kuolemien ja tapaturmissa terveyden menetyksien ehkäisyssä suuri merkitys on kodin ja sen ympäristön turvallisuus. Vanhempien on kannustettavat lasta liikkumaan, ja turvattava lapselle tähän sopiva ympäristö. (Korpilahti & Kolehmainen 2016.)

Alle kouluikäisten lasten kohdalla erityisesti riittävä valvonta on olennaista ehkäistäessä tapaturmia. Lapsi alkaa kasvaessaan viettää aikaa enemmän itsenäisesti vapaa-ajallaan kodin ulkopuolella. Tällöin nuorempina omaksutut asenteet turvallisuuteen liittyen korostuvat. Myös lapsen kyky tehdä turvallisuutta edistäviä valintoja omaksutaan jo pienenä vanhemman tuella ja opastuksella. Vanhempien valmiuksien sekä kodin ja sen ympäristön

turvallisuuden parantamiseen suunnattujen toimien ja ohjauksen on todettu vähentävän lapsuuden aikaisia tapaturmia. (Korpilahti & Kolehmainen 2016.)

3 Vanhemman ensiaputaidot

Ensiavusta puhuttaessa tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, joilla annetaan apua tapaturman tai onnettomuuden uhrille. Lievissä vammoissa ensiavun lisäksi ei tarvita muita toimenpiteitä. Ensiapua tarvitaan tavallisimmin arjen tapaturmien hoitoon tai jonkun kokiessa olonsa sairaaksi. (Korte & Myllyrinne 2012.) Valtaosa pienten lasten tapaturmista tapahtuu kotiloissa, koska pienen lapsen elinpiiri ei ole vielä laajentunut. Kotona lapsen kanssa on paikalla aina lapsen vanhempi tai joku lapsen turvallisuudesta vastuussa oleva aikuinen. Vanhemman tulee osata toimia tilanteessa, jossa hänen lapsensa tarvitsee ensiapua. Lasten oikeuksiin ja lastensuojelua koskevaan lakiin on kirjattu huoltajan ja vanhemman velvollisuudesta huolehtia lapsen turvallisuudesta sekä suojella lasta mahdollisilta haitta- ja vaaratekijöiltä. (Yleissopimus lasten oikeuksista 60/1991; Lastensuojelulaki 147/2007.)

3.1 Lasten tapaturmat

Tapaturman voidaan määritellä olevan äkillinen tapahtuma, jossa ihminen tapaturman seurauksena menehtyy, loukkaantuu vakavasti tai saa lievempi asteisen vamman. Tapaturma-käsitteeseen liittyy kaksi osuutta: onnettomuustapahtuma ja sen aiheuttama seuraus eli henkilövahinko. Tapaturmat ja itsemurhat ovat merkittävimpiä ehkäistävissä olevia lapsuus- ja nuoruusajan kuolinsyitä. Suomessa alle 15-vuotiaiden tapaturmaiset kuolemat ovat harvinaisia. Tapaturmaisten kuolemien osuus kaikista kuolemista on kuitenkin lapsilla ja nuorilla huomattavasti suurempi verrattaessa muihin ikäryhmiin. Lasten ja nuorten tapaturmainen kuolleisuus on vähentynyt Suomessa merkittävästi 1970-luvulta. Se on silti suurempi kuin Euroopassa keskimäärin. (Korpilahti 2018; Korpilahti ym. 2019.)

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen verkkosivuilla kerrotaan, että Suomessa tapahtuu vuosittain alle kouluikäisten kuolemaan johtavia tapaturmia 11 ja sairaalahoitoon johtavia vakavia tapaturmia 2800. Kotona näistä kuolemista

tapahtuu keskimäärin 4. Tapaturmista 75 prosenttia tapahtuu lapsen kotiympäristössä. Tapaturmien syyt vaihtelevat eri ikäkausissa. Yleisimmin tapaturmat sattuvat lapsen leikkiessä. Alle 3-vuotiaille tapaturmille alttiita tilanteita ovat myös hoito- ja nukkumistilanteet. Lapsen kasvaessa toimintaympäristö laajenee, jolloin tapaturmia voi sattua myös esimerkiksi pihalueilla ja vapaa-ajan ympäristössä. (THL 2020b.)

Tapaturmat ovat yleisin kuolemansyy yli vuoden ikäisillä lapsilla. Alle kouluikäisillä lapsilla liikenneonnettomuudet ovat yleisin tapaturmaisen kuolemaan syy. Toiseksi yleisimpiä syitä ovat hukkuminen ja tukehtuminen. Muita yleisimpiä syitä ovat putoaminen, kaatuminen tai törmääminen, palovammat ja erilaiset myrkytykset. Sairaalan vuodeosastohoitoon johtavien tapaturmien yleisin syy on kaatuminen, putoaminen, tieliikenneonnettomuus, myrkytys tai elottoman ympäristön mekaaniset voimat, kuten esimerkiksi törmääminen. Poikien on todettu olevan tyttöjä alttiimpia tapaturmille riskialttiimman käyttäytymisensä vuoksi. (Tiirikainen 2009; Lantto 2015; Korpilahti & Kolehmainen 2016; THL 2019.)

Alla on esitetty taulukko 1 alle kouluikäisten lasten ikäryhmäkohtaisista yleisimmistä tapaturmista

	Alle 1-vuotiaat	1-3-vuotiaat	4-6-vuotiaat
Putoaminen	X	X	X
Kaatuminen	X	X	X
Törmääminen	X	X	X
Palovammat	X	X	
Tukehtuminen	X		
Hukkuminen	X	X	X
Myrkytys		X	
Liikuntavammat			X
Tieliikenneonnettomuus	X	X	X

Taulukko 1. Lasten yleisimpien tapaturmien syyt ikäryhmittäin (THL 2019.)

Alle kouluikäisten lasten tieliikenneonnettomuuksissa on eroja lapsen iän mukaan. Tavallisimmin alle 1-vuotiaalla tapaturmaan joutumisen syy on autossa matkustaminen. 1–3-vuotiailla tieliikenneonnettomuuden syynä voi olla auton matkustaja oleminen sekä liikkuminen muun liikenteen seassa jalan tai pyörällä.

Ikänsä ja taitojensa puolesta 4-6-vuotiailla liikenneonnettomuudet tapahtuvat usein pyörällä ajaessa. 4–6-vuotiailla tieliikenneonnettomuuksia voi tapahtua myös jalan liikkuesssa sekä autossa matkustettaessa. (THL 2019.)

Alle kouluikäisten lasten myrkytystilanteet huomataan usein nopeasti. Silloin myrkytyksen vaikutusten ehkäisemiseksi tehtävät toimenpiteet voidaan tehdä tehokkaasti. Sairaalan vuodeosastolle johtavia myrkytyksiä tapahtuu Suomessa alle 7-vuotiaille keskimäärin 170 tapausta vuodessa. (Korpilahti ym. 2019.) Usein myrkytyksen saaneilla lapsilla syynä ovat lääkkeet tai niiden kaltaiset valmisteet sekä kodin ylläpidossa käytettävät kemikaalit (Markkula & Öörni 2010).

Tukehtumistapaturmat liittyvät usein pienemmillä lapsilla nukkumistilanteisiin tai kuristumisiin. Tukehtumiskuolemat ovat yleisin alle yksivuotiaan kuolinsyy. Isompien lasten tukehtumistapaturman taustalla on usein ruoka-aine tai jokin pieni esine, kuten lelusta irronnut osa. Lapsi voi myös tukehtua ahtautuessaan leikin aikana esimerkiksi lelulaatikkoon tai laittamalla muovipussin päähänsä. Myös kuristumisen riski liittyy etenkin taaperoikäisten lasten leikkimiseen. Lapsen tukehtumisriskiin vaikuttaa tämän kokemattomuus ja vaaran ymmärtämisen puute. (Tiirikainen 2009.)

Pienillä lapsilla on suuri hukkumisriski. Veteen vajoamisen tai vesiliikenneonnettomuuden vuoksi hoidetaan alle 7-vuotiaita lapsia vuosittain sairaalan vuodeosastolla keskimäärin 13. Suomen Uimaopetus- ja hengenpelastusliiton ja vesiturvallisuusasiantuntijoiden näkemysten perusteella lapsen varhaisen uimataidolla ja vanhempien valistamisella on keskeinen merkitys lasten ja nuorten hukkumiskuolemien ehkäisyssä. (Markkula & Öörni 2010; Korpilahti 2018; Korpilahti ym. 2019.)

Palovammat tai niiden aiheuttamat komplikaatiot ovat harvoin lapsen tapaturmaisen kuoleman syynä. Lapsi voi pienen kokonsa vuoksi saada herkemmin vakavan palovamman. Tämän takia palovammat ovat kolmanneksi yleisin tapaturmainen syy pienen lapsen sairaalahoitoon joutumisesta. Pieni lapsi tutustuu ympäristöönsä tunnustellen ja maistellen. Lapsen palovammojen syntyyn voi vaikuttaa myös häntä hoitavan aikuisen varomattomuus, kuten

kylpyveden tai lapsen lähellä käsiteltävän ruuan ja juoman liian korkea lämpötila. Sähkölaitteiden toimintavirheet voivat olla yksi syy palovammoille. Ympäristöön tutustuva lapsi löytää myös nopeasti suojaamattomat pistorasiat. Lisäksi tuli on lapsen mielestä kiinnostava elementti. (Tiirikainen 2009.)

Törmäykset, putoamiset ja kaatumiset kuuluvat osana lapsen kehittymiseen tämän opetellessa liikkumaan sekä kehittyessä ja kasvaessa isommaksi. Riski kasvaa lapsen elinpiirin kasvun mukana. Kaatumisista, törmäyksistä ja putoamisista voi lievien vammojen lisäksi tulla myös vakavia ja pitkäkestoisia vammoja, kuten murtumia, nyrjähdyksiä ja pään vammoja. Lasten tapaturmien ehkäisyyn voi vaikuttaa ympäristömuutoksilla ja turvavälineillä, mutta ne eivät poista aikuiselta pienen lapsen valvonnan merkitystä. (Tiirikainen 2009.)

Alle kouluikäisten lasten vanhemmilta vaaditaan jatkuvaa valppautta ja tietoisuutta lapsen toimintaympäristöstä. Pieni lapsi ei itse osaa arvioida mahdollisia vaaroja. Lapsi on usein kiinnostunut ympäristöstään ja haluaa tutustua asioihin oppiakseen ja kehittyäkseen. Lapsi myös unohtaa helposti kiellot. Tilanteen tarkkailulla ja erilaisilla turvalaitteilla vanhempi voi vaikuttaa mahdollisien tapaturmien syntyyn. (Tiirikainen 2009.)

3.2 Tapaturmien ehkäisy

Tapaturmia voidaan ehkäistä ensisijaisesti tunnistamalla riskitekijöitä poistamalla tai vähentämällä niitä. Toissijaisella tapaturmien ehkäisyllä tarkoitetaan tapaturman uhriksi joutuneen pelastamista, ensiapua ja hyvää hoitoa esimerkiksi pelastustoimen ja terveydenhuollon avulla. (Korpilahti ym. 2019)

THL koordinoi kansallisen lasten ja nuorten tapaturmien ehkäisyn ohjelmaa, Turvallinen elämä lapsille ja nuorille. Ohjelman tavoitteena on edistää lasten ja nuorten turvallisuutta ja tapaturmien ehkäisyä pitkällä tähtäimellä. Lasten ja nuorten turvallisuuden edistämisessä ja tapaturmien, itsemurhien sekä väkivallan ehkäisyssä on keskeistä:

- Sitoutuminen YK:n yleissopimuksen lapsen oikeuksista periaatteisiin

- Turvalliselle lapsuudelle luovat perustaa vanhemmuuden ja parisuhteen tuki
- Riskialttiiden olosuhteiden ja erityisen tuen tarpeiden tunnistaminen sekä varhainen puuttuminen
- Turvallisuusriskien ja jo tapahtuneiden tilanteiden seurannan suunnitelmallisuus ja puutteiden korjaus viiveettä
- Monialaisen verkostotyön perustuminen ajantasaiseen tutkimusnäyttöön ja hyväksi todettuihin toimintamalleihin sekä käytäntöihin
- Lasten ja nuorten sekä heidän vanhempiansa tai muiden huoltajien osallisuus lähiympäristöjensä turvallisuuden suunnitteluun ja kehittämiseen
- Lapsen fyysisen ympäristön turvallisuus ja virikkeellisyys
- Kehittää ja tukea lasten ja nuorten elämänhallintaa, mielenterveyttä ja turvallisuustaitoja
- Ammattilaisten osaamisen vahvistaminen. (THL 2020b.)

Alle 7-vuotiaiden liikenneturvallisuudesta huolehtimisessa korostuu vanhempien tai huoltajien sekä lasten muiden lähipiirin aikuisten keskeinen rooli. Vastuu turva - ja suojavaikeneiden käytöstä ja turvallisuuskasvatuksesta on vanhemmalla tai huoltajalla. (Råback, Korpilahti & Lillsunde 2017.)

3.3 Vanhemmuuden velvollisuus

Vanhemmuus on elämänikäinen tehtävä, joka muuttuu lapsen kasvaessa. Se on etuoikeus, joka rikastuttaa elämää. Vanhemmuuteen kuuluu ylpeys ja ilo omasta lapsesta. Lapsista ja vanhemmuudesta nauttimisen lisäksi vanhemman tulee vastata lapsen turvallisuudesta. (Turvallinen koti lapselle -opas 2019; MLL 2019.)

Vanhemman tehtävänä on kasvattaa lasta tämän yksilölliset tarpeet sekä ikä- ja kehitystasohaasteet huomioiden myönteiseen suuntaan. Vahva lapsi - vanhempi suhde tukee vanhempaa kasvatustyössä. Perustarpeista huolehtimisen lisäksi vanhempi ohjaa lapsen käyttäytymistä, tukee lapsen oppimista sekä tunne-elämätaitojen ja sosiaalistaitojen kehittymistä. Yhdessä lapsi ja vanhempi muodostavat perheen, joka on yksi lapsen

tärkeimmistä kasvu- ja kehitysympäristöistä. Kehittymisen tukemisessa on huomioitava parhaiden mahdollisten olosuhteiden järjestäminen lapsen nykyiseen elämään sekä hyvän kehittymisen tukeminen kohti aikuisuutta. Vanhemman tehtävänä on huolehtia kasvatustyössä lapsen oikeuksien toteutumisesta. (Heinonen ym. 2016; Lastenmielenterveystalo 2020.)

Kasvaakseen ja kehittyäkseen lapsi tarvitsee ympärilleen perheen tarjoaman rakastavan ja ymmärtävän ilmapiirin. Vanhempien huolenpito ja suoja tukee lapsen kehittymistä tasapainoiseksi yksilöksi. Ensisijaisesti vanhempi on vastuussa lapsen huolenpidosta ja kasvatuksesta. Vanhemman velvollisuus on huolehtia lapsen hyvinvoinnista. Lapselle tulee tarjota hellä ja ymmärtäväinen kasvuilmapiiri. Kehittyäkseen lapsi tarvitsee virikkeellisen ja turvallisen kasvuympäristön. (Yleissopimus lasten oikeuksista 60/1991; Unicef 2019a; Lastensuojelun keskusliitto 2019.)

Lapsen tarvitsemaan hoitoon vaikuttaa hänen ikänsä ja kehitystaso, jotka huomioiden vanhemman tulee tarjota lapselle riittävä valvonta ja huolenpito. Lapsen kasvatuksessa tulee huomioida myös hänen yksilölliset tarpeensa ja toiveensa. Lapsen huollossa on kiinnitettävä huomiota läheisiin ihmissuhteisiin. Erityisesti lapsen ja vanhemman välistä suhdetta tulee mahdollisuuksien mukaan turvata. (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 190/2019.)

Lapsen kasvatuksessa ja kehityksen tukemisessa vanhempien olisi hyvä kiinnittää huomiota siihen, että lapsi oppii matkimalla. Lapset sisäistävät vanhempien tekemisiä sekä tapoja toimia muun muassa ravitsemuksesta, liikunnasta ja turvallisuudesta. Vanhemmat voivat omalla käytöksellään opettaa lapselleen hyvät turvallisuustaidot vaaratilanteiden ennaltaehkäisemiseksi sekä niiden hoitamiseksi. (Tiirikainen 2009; Ray 2013.)

Vanhempi voi yksinkertaisilla keinoilla estää mahdolliset tapaturmat sekä niistä aiheutuvat seuraukset. Erilaisilla turvallisuutta edistävillä välineillä ja tavaroilla voi ehkäistä onnettomuuksista lapselle aiheutuvia vammoja. Esimerkiksi liikenneonnettomuuksiin on hyvä varautua kypärällä, turvaistuimella sekä heijastimilla. Myös erilaiset lait ja säädökset suojelevat lapsia liikenneonnettomuuksilta. Ammattilaisten antama neuvonta ja mediakampanjat

jakavat tietoa onnettomuuksiin varautumisen ja niiden ehkäisyn keinoista. (Lantto 2015.)

Perheitä tuetaan ja autetaan tarjoamaan lapsilleen tarvittavaa suojelua ja apua. Näin vanhemmat pystyvät hoitamaan velvollisuutensa yhteiskunnassa. Lapsen oikeudet allekirjoittaneet sopimusvaltiot kunnioittavat perheiden osaamista lapsen kehitystason mukaisessa ohjaamisessa ja neuvomisessa. Lapsi erotetaan vanhemmistaan vain, jos viranomaiset katsovat sen olevan lapsen edun mukaista. (Yleissopimus lasten oikeuksista 60/1991.)

Perheiden tuen ja terveellisyiden edistäjänä toimii perheen neuvolan terveydenhoitaja perhetyön ammattilaisena. Omalla toiminnallaan terveydenhoitaja lisäämään vanhempien tietoisuutta ja osaamista sekä pyrkii kaventamaan terveyseroja ja parantamaan yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta. Turvallisuuden opastaminen vanhemmille on yksi tärkeistä terveydenhoitajan tehtäviin kuuluvista asioista. Lisäksi terveydenhoitaja tukee vanhempien ja perheen voimavaroja, koska koko perheen hyvinvointi vaikuttaa lapsen hyvinvointiin. (Haarala ym. 2015.)

4 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on kuvata alle kouluikäisten lasten vanhempien näkemyksiä omista ensiaputaidoistaan. Opinnäytetyön tavoitteena on herätellä vanhempia tarkastelemaan omia ensiaputaitojaan ja motivoimaan heitä hakemaan ohjausta sekä päivittämään tietojaan erityisesti lasten ensiapua vaativien tilanteiden hoitamisessa. Opinnäytetyö selvittää opinnäytetyöntekijöille, millaisesta ensiapuohjauksesta vanhemmat olisivat mahdollisesti kiinnostuneet. Opinnäytetyömme tutkimuskysymykset ovat:

1. Millainen on alle kouluikäisten lasten vanhempien näkemys omista ensiaputaidoistaan?

2. Millaista ensiapukoulutusta tai -ohjausta vanhemmat haluavat?

5 Opinnäytetyön toteutus

Tämän opinnäytetyön yhteistyökumppanina toimi avoin päiväkotiryhmä. Yhteistyökumppani saatiin kaupungin varhaiskasvatuspäälliköltä. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisen tutkimusmenetelmän mukaisesti (Kylmä & Juvakka 2007).

5.1 Kohderyhmä

Aihe rajautui vanhempien ensiaputaitojen selvitykseksi, koska pienten lasten tapaturmat sattuvat usein kotona, jossa lapset ovat vanhemman vastuulla. Vanhempien ensiaputaidoista ei ole tutkimustuloksia. Lisäksi kaikilla vanhemmilla ei välttämättä ole taustalla ensiapukoulutusta. Ensiaputietoja ja -taitoja ei välttämättä päivitetä säännöllisellä ensiapukoulutukseen osallistumisella. Opinnäytetyö toteutettiin vanhemmille, joiden lapset ovat kotona vanhempien hoidossa päiväkodin sijaan. Päiväkodeissa henkilökuntaa koulutetaan säännöllisesti toimimaan ensiaputilanteissa, ja toimipisteiden turvallisuussuunnitelmaan on määritetty yksikön ensiapuvastaava. Perheessä kotona turvallisuudesta ja ensiavusta vastaa vanhempi omalla tietotaidollaan.

Opinnäytetyön yhteistyökumppanin saamiseksi oltiin sähköpostitse yhteydessä kaupungin varhaiskasvatuspäällikköön. Sähköpostissa esiteltiin opinnäytetyön idea ja tekijät sekä kysyttiin mahdollisuutta yhteistyöhön kaupungin avoimien päiväkotien kanssa. Varhaiskasvatuspäällikkö antoi yhteistyökumppanin yhteystiedot. Opinnäytetyön toteuttamista varten tehtiin tutkimuslupahakemus kaupungin varhaiskasvatuspäällikölle, joka myönsi luvan. Opinnäytetyön aikatauluista ja toteuttamistavasta sovittiin yhdessä yhteistyötahon kanssa.

Opinnäytetyön kyselyn kohderyhmänä eli osallistujina, oli avoimeen varhaiskasvatukseen kuuluvan avoimen päiväkodin ryhmän lasten vanhemmat. Ryhmä on kunnallisen päivähoidon ja kunnan tukeman päivähoidon ulkopuolella oleville lapsille vanhempineen tai hoitajineen tarkoitettu kohtauspaikka, jossa perheet voivat tutustua samankaltaisessa tilanteessa oleviin perheisiin, ja saada kasvatuksellista vertaistukea. Toiminta tukee lasten kehitystä sekä huoltajien kasvatustyötä. Ryhmän toiminnasta on vastuussa koulutetut lastentarhanopettaja ja lastenhoitaja. (Alila & Portell 2008.)

Avoimen päiväkotiryhmän kävijöistä kysyttiin ryhmän lastentarhaopettajalta ja lastenhoitajalta. Kyseisessä ryhmässä on osallistujina yhteensä noin 20 perhettä. Perheet ovat eri kokoisia ja perheiden lasten iät vaihtelevat. Perheissä vähintään toinen vanhemmista on päivisin kotona lapsen kanssa. Osa kävijöistä on monikulttuurisia. Avoimen päiväkotiryhmän lasten iät vaihtelevat noin kolme kuukautisesta viisivuotiaaseen. Avoimella päiväkotiryhmällä on oma viikkosuunnitelma, jota tehdään ja täytetään yhdessä toimintaan osallistuvien kanssa. Päiväkodin avoin ryhmä kokoontuu kahdesti viikossa. Toimintaan saa osallistua oman aikataulun mukaisesti.

5.2 Aineiston keruu

Tämä opinnäytetyö on laadullinen opinnäytetyö. Aineiston keruussa on pyritty huomioimaan induktiivisuus, jolloin opinnäytetyöntekijät saivat kyselyyn vastaavien vanhempien avulla tietoa siitä, kuinka he näkevät omat ensiaputaitonsa sekä mistä asioista ja miten he haluaisivat saada tietoa ja ohjausta. Tiedon avulla opinnäytetyöntekijät voivat kehittää omaa ja kollegoidensa tiedon antamista ja ohjaamista. Osallistumalla kyselyyn jokainen vanhempi tuo esille oman näkökulmansa, koska jokainen kokee ja näkee tilanteen omana todellisuutenaan. Tutkimuksessa käytettiin apuna puolistrukturoitua kyselyä. (Kylmä & Juvakka 2007.)

Kyselylomakkeessa on avoimia kysymyksiä ja Likert-asteikkokysymyksiä (Heikkilä 2014, 56.) Avoimilla kysymyksillä opinnäytetyöntekijät selvittivät vastaajien taustatietoja lapsista sekä saadusta ensiapukoulutuksesta. Vanhemmat saivat kertoa avoimien kysymysten avulla myös omia ajatuksiaan ja toiveitaan siitä, minkälaisesta ensiapukoulutuksesta tai -ohjauksesta he olisivat kiinnostuneita, ja mitä he haluaisivat oppia etenkin lasten ensiavusta. Likert-asteikkokysymyksiä avulla selvitettiin vanhempien omia näkemyksiä. Näiden lisäksi kyselyssä oli väittämiä ensiaputilanteissa toimimisesta, joiden tarkoituksena oli herätellä vastaajaa tarkastelemaan omaa tietämystään ensiavusta. Väittämät pohjautuvat lasten yleisimpiin tapaturmiin, ja niissä tarvittavaan ensiaputaitojen tietämiseen. Väittämissä vastausvaihtoehtoina oli oikein tai väärin.

Kyselylomakkeita (Liite 2) toimitettiin avoimelle päiväkotiryhmälle 35 kappaletta. Lomakkeiden yhteyteen oli lisätty saatekirje (Liite 1), jossa esiteltiin opinnäytetyöntekijät sekä kerrottiin opinnäytetyön tarkoituksesta ja tavoitteesta. Kyselyn sai täyttää päiväkodilla tai kotona. Lisäksi kyselyn sai ottaa mukaan puolisolleen täytettäväksi. Kyselyyn vastaaminen oli vapaaehtoista. Kyselyyn vastaamalla ja sen palauttamalla vanhempi antoi luvan käyttää vastaustaan opinnäytetyön tekemiseen.

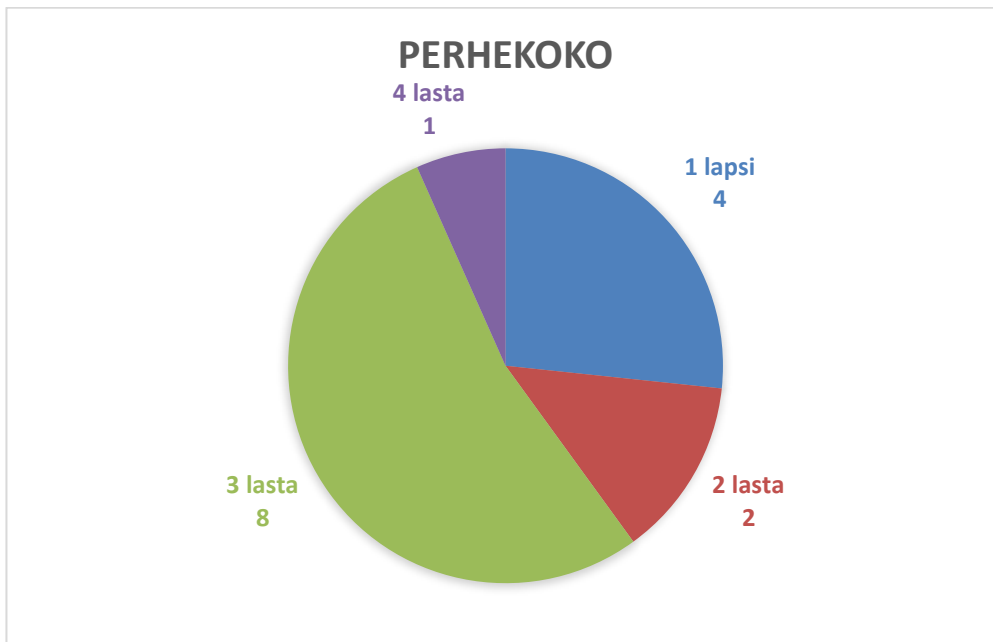
Opinnäytetyöntekijät kävivät viemässä saatekirjeen ja kyselyt sovitusti 17.5.2018 avoimen päiväkotiryhmän toiminta-aikana. Käynnin aikana opinnäytetyöntekijät esittelivät kyselyn saatekirjeen avulla itsensä sekä opinnäytetyön aiheen ja kyselylomakkeet läsnäolijoille. Paikallaolleille vanhemmille annettiin mahdollisuus halutessaan täyttää kysely saman tien. Opinnäytetyöntekijät vahtivat avoimen päiväkotiryhmän ohjaajien kanssa kyselyyn vastaavien vanhempien lapsia sekä vastasivat kyselystä esiin nousseisiin kysymyksiin. Vastausaikaa kyselyn täyttämiseen annettiin kaksi viikkoa. Vastatut kyselyt kerättiin kirjekuoreen, jonka opinnäytetyöntekijät hakivat päiväkodilta ennalta sovittuna ajankohtana 1.6.2018. Viimeinen vastauspäivämäärä ilmoitettiin huoltajille suullisesti sekä kirjekuoreessa, johon täytetyt kyselylomakkeet palautettiin.

Aineiston analysoinnin aikana tehtiin muistiinpanoja. Saaduista tuloksista tehtiin havainnollistavia kuvia sekä niin sanottua tukkimiehen kirjanpitoa tuloksista, määrien laskemiseksi. Saatuja tuloksia verrattiin toisiinsa opinnäytetyöntekijöiden analysoinnin jälkeen. Tuloksista pyrittiin havaitsemaan mahdollisia yhdenvertaisuuksia ja eroja. Avointen kysymysten sisällön analysoinnissa käytettiin apuna induktiivisen eli aineistolähtöisen analyysin menetelmiä, ryhmittelyä ja abstrahointia. Näin muodostettiin yläkategorioita, joiden perusteella saatiin jäsenneltyä avointen kysymysten sisältö. (Kylmä & Juvakka 2007; Heikkilä 2014.)

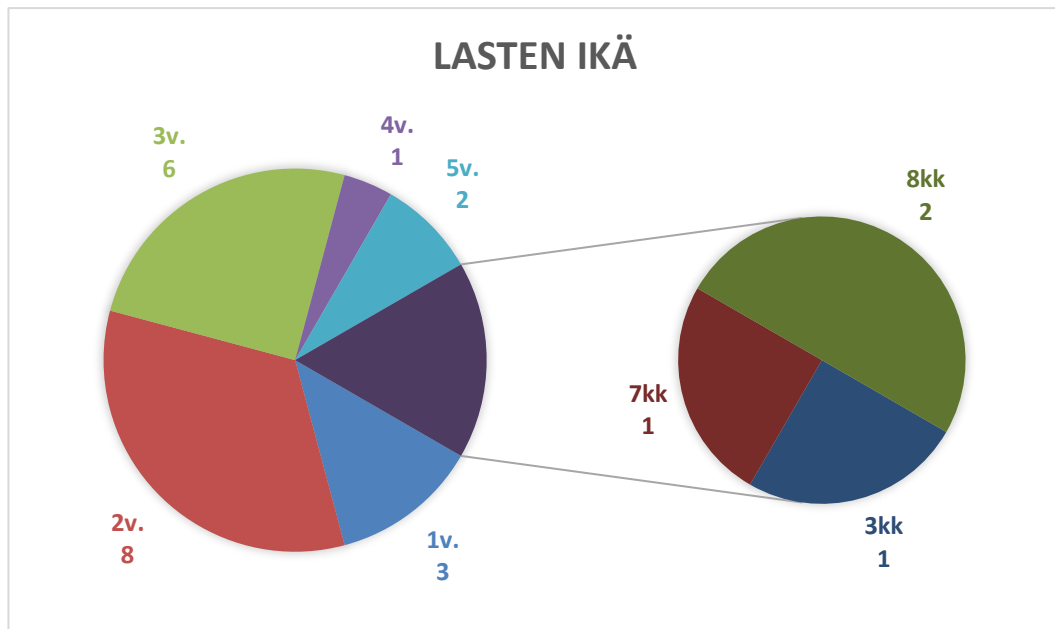
6 Opinnäytetyön tulokset

Opinnäytetyö avoimen päiväkotiryhmän lasten vanhemmille tavoitti 15 huoltajaa. Kyselyssä selvitettiin ensin vastaajien lasten lukumäärää ja ikää.

Vastaajilla oli yhteensä 30 lasta, joista 24 oli alle kouluikäisiä. Vastaajien lasten ikäjakauma oli kolmen kuukauden ikäisestä 16-vuotiaaseen. Vastanneiden perhekoko vaihteli yhden lapsen perheestä neljän lapsen perheeseen. Kyselyssä ei selvitetty perheeseen kuuluvien huoltajien lukumäärää. Saman perheen molemmat huoltajat saivat vastata kyselyyn. Jokainen vanhempi arvioi omia näkemyksiään. Kuvassa 1 on esitetty kyselyyn osallistuneiden vanhempien perhekoko ja kuvassa 2 heidän alle kouluikäisten lastensa iät ja lukumäärät.

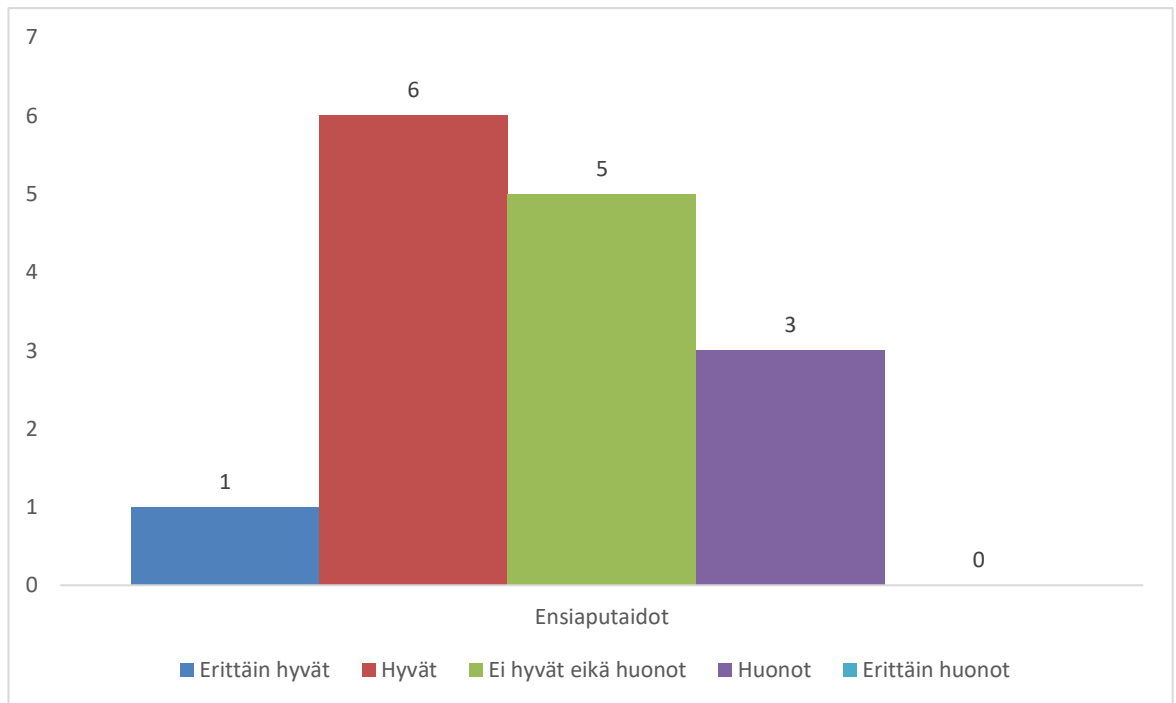
Kuva 1. Kyselyyn vastanneiden perhekoko

Kuva 2. Kyselyyn vastanneiden vanhempien lasten lukumäärät ikäryhmittäin

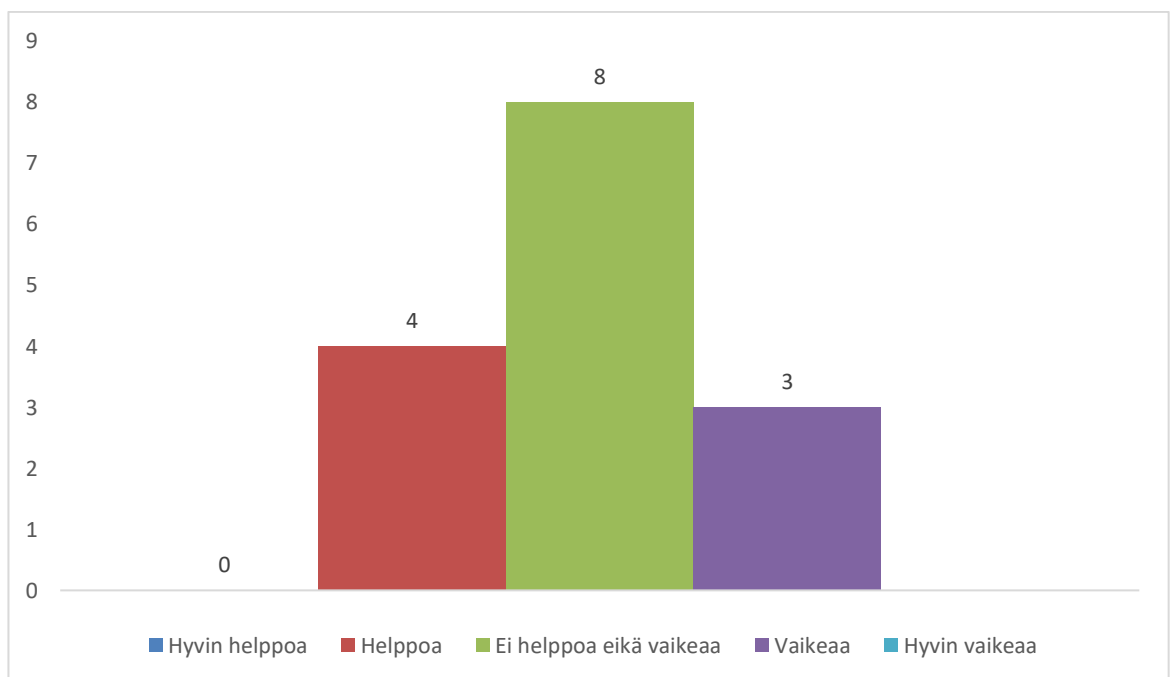
Kyselyssä selvitettiin vastaajien ensiapukoulutukseen osallistumista. Vastaajista 11 kertoi osallistuneensa joskus jonkinlaiseen ensiapukoulutukseen. Kyselyssä ei selvitetty mahdollisen ensiapukoulutuksen laatua, järjestäjää tai ajankohtaa. Kyselyssä ei myöskään selvitetty vastaajan ammattia tai työpaikkaa eikä vapaa-ajan harrastuksia. Kyselyyn vastanneista neljä ei ollut osallistunut ensiapukoulutukseen. Kyselylomakkeen avulla heistä ei selvinnyt sitä, ovatko he itse tutustuneet ensiapuohjeisiin tai saaneet jonkinlaista ohjausta ensiavusta esimerkiksi neuvolasta.

Kyselyssä vastaajia pyydettiin arvioimaan, millaisina he näkevät omat ensiaputaitonsa. Kysymyksen vastausvaihtoehtoina oli erittäin hyvänä, hyvänä, ei hyvänä eikä huonona, huonona sekä erittäin huonona. Kukaan vastaajista ei arvioinut taitojaan huonoiksi. Enemmistö vastaajista piti ensiaputaitojaan hyvänä tai ei hyvänä eikä huonona. Vanhempien arvio omista ensiaputaidoistaan kuvassa 3.

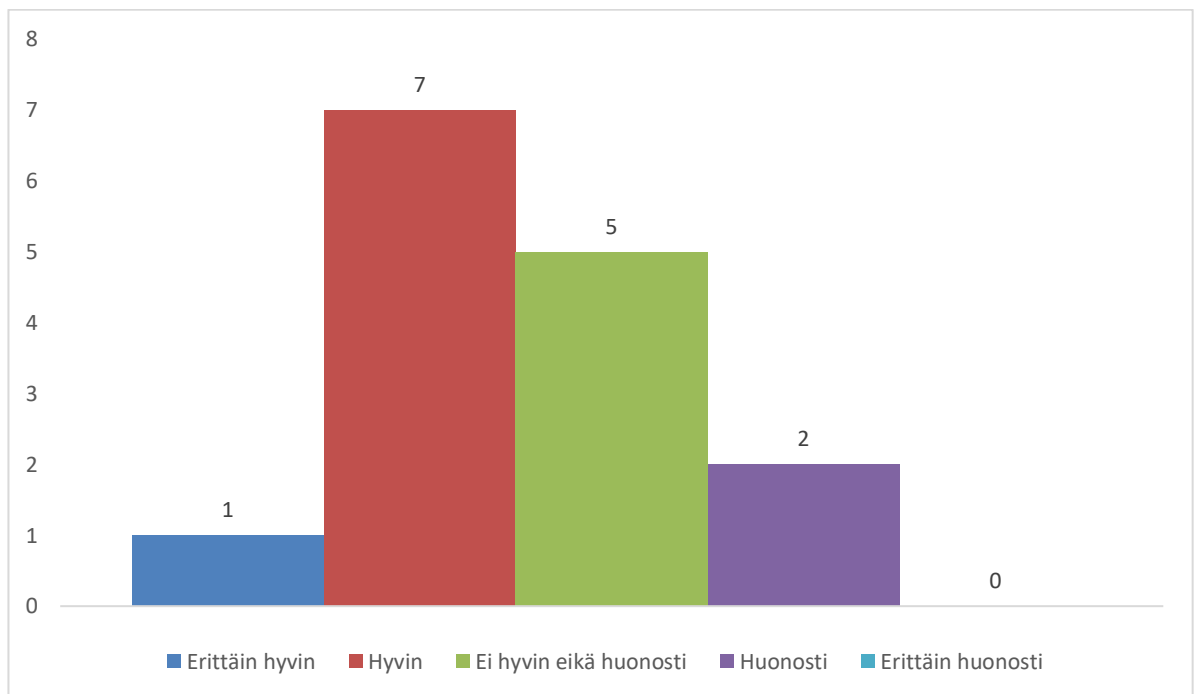
Kuva 3. Vanhempien arvio omista ensiaputaidoistaan

Seuraavaksi vanhemmilta kysyttiin, kuinka helpoksi he kokivat kyselyssä olleisiin ensiapuväittämiin vastaamisen omien ensiaputaitojen pohjalta. Väittämien avulla vanhempaa heräteltiin miettimään, olisiko kyselyssä esitetty toimintatapa oikein vai väärin. Vanhemman oma tietämys, kokemukset ja aikaisempi ensiapukoulutustausta mahdollisesti tuki väittämiin vastaamista. Kukaan vanhemmista ei kokenut väittämiin vastaamista liian helpoksi tai liian vaikeaksi. Noin puolet vastaajista koki väittämiin vastaamisen omien ensiaputaitojensa pohjalta ei helpoksi eikä vaikeaksi. Kuvassa 4 näkee vanhempien vastaukset ensiapuväittämiin vastaamisen kyvystään.

Kuva 4. Vanhempien arvio omasta kyvystään vastata ensiapuväittämiin

Opinnäytetyön tekijät halusivat kyselyn avulla selvittää vanhempien omaa arviota siitä, kuinka hyvin se suoriutuisivat tilanteessa, jossa vaaditaan ensiaputaitoja. Kysymyksen asettelussa ei tarkennettu, että vanhemman tulisi arvioida omaa suoriutumistaan missään tietyssä tilanteessa, vaan vanhempi sai arvioida yleisesti mahdollista omaa suoriutumistansa. Kysymyksessä ei ollut eritelty, millaisia ensiaputaitoja tilanteessa tarvitsee. Kyselyssä ei selvitetty mahdollisia vanhempien kohtaamia ensiaputilanteita, joissa he olisivat olleet auttajan roolissa. Ensiapua vaativissa tilanteissa toimimiseen vaikuttaa omat tiedot, taidot ja kokemukset sekä rohkeus toimia. Valtaosa vanhemmista arvioi suoriutuvansa ensiapua vaativista tilanteista hyvin. Osa vastaajista arvioi suoriutuvansa ei hyvin eikä huonosti. Kukaan ei arvioinut suoriutuvansa huonosti. Vanhempien vastaukset oman suoriutumisen arvioimisesta ensiaputilanteessa kuvassa 5.

Kuva 5. Vanhempien arvio omasta suoriutumisestaan ensiapua vaativissa tilanteissa

Kaikki kyselyyn vastanneet ilmoittivat kiinnostuksensa ensiapukoulutukseen. Kysyttäessä erityisesti kiinnostavista aiheista esiin nousivat ensiapu ja elvytys, lapsen elvytys ja pienen lapsen ensiapu. Lapsen ensiavusta toivottiin koulutusta pienten tapaturmien hoitoon ja siihen, kuinka reagoida lapsen hätään.

Viidestätoista vastaajasta seitsemän jätti vastaamatta viimeiseen kysymykseen, jossa tiedusteltiin millaisesta ensiapukoulutuksesta vastaaja olisi kiinnostunut. Kysymyksellä pyrittiin selvittämään koulutuksen tai ohjauksen järjestämisessä huomioitavia asioita, kuten ajankohta ja opetusmenetelmä, jotka tukisivat oppimista. Osa toivoi ilmaista ja maksutonta koulutusta. Kaksi vastausta liittyi koulutuksen pituuteen, koulutuksen haluttiin olevan kestoltaan lyhyt, korkeintaan muutaman tunnin pituinen ja sijoittuvan ilta-aikaan. Osa tämän kysymyksen vastauksista oli sisällöltään hyvin samankaltaisia kuin edellisen kysymyksen vastaukset. Kysymyksen muotoilu oli haastavaa, ja vastaajan oli ehkä vaikea ymmärtää, mitä kysymyksellä haettiin.

Opinnäytetyöntekijät arvioivat vastaajia yksilöimättä väittämiin vastanneiden tuloksia. Vastaajien omien ensiaputaitojen osaamisen arvioinnissa ei ollut selkeää yhteyttä siihen, kuinka moneen väittämään vastasi oikein tai väärin. Haasteellisimmaksi väittämäksi osoittautui väittämä lapsen elvytyksessä käytettävästä painelu-puhallusrytmistä. Väittämään oikein vastasi ainoastaan neljä vastaajaa viidestätoista. Tieto on varmasti sellainen, joka vaatii sen, että on käynyt lähiaikoina jonkunlaisen ensiapukurssin tai on muuten tarkemmin perehtynyt lapsen elvytykseen. Toiseksi haastavimmaksi väittämäksi osoittautui palavamman ensiapuna käytettävän viilennyksen kestoa koskeva väittämä. Siihen oikein vastasi seitsemän vastaajaa viidestätoista. Nenäverenvuotoa sekä nilkan nyrjähdystä koskevat väittämät olivat kolmanneksi haasteellisimmat vastaajille.

7 Pohdinta

Tutkimustiedon mukaan tapaturmat ovat lapsilla ja nuorilla merkittävin yksittäinen estettävissä oleva kuolinsyy. Alle kouluikäisistä lapsista tapaturmien vuoksi sairaalahoitoa vuosittain tarvitsee noin 1530 lasta. (Korpilahti & Kolehmainen 2016.) Opinnäytetyömme tarkoitus oli tutkia alle kouluikäisten lasten vanhempien omaa näkemystä omista ensiaputaidoistaan.

Aihe opinnäytetyöhön valikoitui tekijöiden omien mielenkiinnon kohteiden perusteella. Myös omassa elämässä tulleet käytännön tilanteet tukivat aiheen valintaa. Tulevassa työssä terveydenhoitajina ensiavulla tulee toden näköisesti

olemaan suurikin rooli, riippuen tulevasta työpaikasta. Terveystenhoitajan työssä neuvolan piirissä ja kouluissa tuetaan vanhemmuutta. Terveystenhoitajan rooli lasten ja nuorten tapaturmien ehkäisyssä vanhempien tukena sekä tiedonantajana, on tärkeä.

7.1 Tulosten tarkastelu

Vanhempien mielenkiinto ensiaputaitoja ja niistä saatavaa koulutusta kohtaan tuli esille kyselytuloksista. Aihe vaikutti olevan vanhempien mielestä tärkeä. Tuloksia tarkasteltaessa oli muistettava, että kyseessä oli niin sanottu tapaustutkimus. Opinnäytetyö kosketti tietyn avoimen päiväkotiryhmän vanhempien sen hetkisiä ajatuksia omista ensiaputaidoistaan. Pienen otannan vuoksi tuloksia ei voi yleistää kaikkiin alle kouluikäisten lasten vanhempiin. Tuloksesta voi kuitenkin todeta ainakin kohderyhmän kiinnostuksen ensiapuohjausta kohtaan.

Tutkimustuloksia tarkasteltaessa korostui joidenkin kohtien kysymyksen asettelun haasteellisuus. Vastauksista huomasi, että kysymyksistä ja väittämistä ei ollut aina välittynyt se viesti, jota opinnäytetyöntekijät olivat sillä yrittäneet tuoda esille. Kysymysten asettelussa oli mietittävä muoto, joka ei olisi johdatellut vanhempaa vastaamisessa. Etenkin avoimissa kysymyksissä, kun kysyttiin haluttavan koulutuksen laadusta, vanhempien oli vaikea kuvailla, minkälaista koulutusta he haluaisivat, mikä tukisi heidän oppimistaan. Kysymyksessä, jossa pyydettiin vanhemman omaa arviota ensiaputaidoista, vastausvaihtoehto ”ei hyvät eikä huonot” on kyseenalainen. Sama vastausvaihtoehto oli arvioidessa omaa kykyä selviytyä ensiapua vaativassa tilanteessa. Jälkikäteen mietittynä tämä vastausvaihtoehto ei kerro tutkijoille mitään. Olisiko vaihtoehtoisesti esimerkiksi mahdollisuus vastata ”ei osaa sanoa” ollut parempi? Molemmissa kysymyksissä viisi vastaajaa valitsi tämän vaihtoehdon. Se on 15 vastaajan joukosta kolmasosa.

Opinnäytetyössä haluttiin ensimmäiseksi selvittää alle kouluikäisten vanhempien näkemystä omista ensiaputaidoistaan. Tähän kysymykseen opinnäytetyössämme saimme mielestämme vastauksen. Kyselyn vastausten perusteella kuusi vanhemmista arvioi omat ensiaputaitonsa hyväksi. ”Ei hyväksi

eikä huonoksi” koki omat ensiaputaitonsa viisi vanhemmista. Lähes samat luvut olivat nähtävissä myös kysyttäessä vanhempien arviota omasta suoriutumisesta ensiapua vaativissa tilanteissa. Huomioitavaa oli se, että kolme vanhempaa arvioi ensiaputaitonsa ”huonoksi” ja kaksi arvioi selviytyvänsä ”huonosti” ensiapua vaativissa tilanteissa.

Toiseksi opinnäytetyössä haluttiin selvittää, millaista ensiapukoulutusta tai -ohjausta vanhemmat haluavat. Tähän kysymykseen saatiin kaksijakoinen vastaus. Vastaajat osasivat hyvin eritellä, mistä eri aiheista he haluaisivat ensiapukoulutusta. Siihen, minkälaista koulutusta tai ohjausta vanhemmat haluavat, emme saaneet tyydyttävää vastausta. Avoimien kysymysten asettelu osoittautui haasteelliseksi. Vastaajat vastasivat kahteen viimeiseen avoimeen kysymykseen hyvin samoja asioita. Paremmalla kysymyksen asettelulla tai kenties vaihtoehtojen antamisella, olisimme voineet saada toivomamme vastauksen opinnäytetyön toiseen tutkimuskysymykseen.

7.2 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyöprosessissa noudatettiin hyvän tieteellisen käytännön lähtökohtia. Opinnäytetyötä varten anottiin tutkimuslupahakemus kaupungilta, jossa avoin päiväkotiryhmä toimii. Kaupunki saa maksutta käyttöönsä kopion opinnäytetyöraportista. Kaikki opinnäytetyössä käytetty lähdemateriaali on luetteloituna lähdeluettelossa, ja niistä on tehty asianmukaiset lähdeviitteet tekstin yhteyteen. Opinnäytetyön tutkimustulokset on esitelty raportissa kyselyn vastausten perusteella. (Varantola ym. 2013.)

Opinnäytetyössä noudatettiin tutkimuseettisen neuvottelukunnan ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisiä periaatteita. Opinnäytetyössä toteutettiin osallistujien itsemääräämisoikeutta ja ihmisarvoa. Näin pystyttiin muodostamaan luottamussuhde osallistujiin. Opinnäytetyötä tehdessä perehdyttiin avoimen päiväkodin toimintaan ja asiakkaisiin. Tämä koettiin tärkeäksi luottamussuhteen kannalta ja muun muassa tällä voitiin välttää aiheuttamasta osallistujille tarpeetonta haittaa. Osallistujille kerrottiin myös, että osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Myös opinnäytetyön tuloksien mahdollisesta hyödystä osallistujille annettiin tietoa. (Ihmiseen kohdistuvan

tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa 2019.)

Eettisesti opinnäytetyön aihetta ja tuloksia tarkastellessa havaitsimme useita asioita, jotka saattoivat vaikuttaa tutkimuksen tulokseen. Vanhemmuus on nykypäivänä haastavaa ja vanhemmat saattavat kokea olevansa jatkuvan arvostelun kohteena. Tämän vuoksi pidimme tärkeänä, että kyselyyn vastanneiden anonymiteetti säilyy aiheen sensitiivisyyden vuoksi. Nykyään esimerkiksi sosiaalinen media ja lähipiiri voi aiheuttaa vanhemmille kohtuuttomia vaatimuksia ja paineita. Omien vanhemmuuden taitojen itsearvioiminen saattaa olla hyvin kriittistä, jos vanhempi kokee paineita ulkopuolelta. Voi olla, että osa vastaajista arvioi omat taitonsa huonommaksi, mitä ne todellisuudessa voisivat olla.

Ensiaputaitojen itsearviointiin vaikuttaa se, mitä asioita vanhemmat ymmärtävät ensiaputaitoina. Ensiaputaitojen osaamista voi olla haastava arvioida, jos ei ole koskaan joutunut tilanteeseen, jossa niitä olisi joutunut käyttämään. Lisäksi vanhempien aiemmin saamalla ensiapukoulutuksella tai mahdollisella työskentelyllä esimerkiksi hoitoalalla saattoi olla vaikutusta vanhemman arvioon. On tärkeä muistaa, että vanhemman ja lapsen välillä oleva tunneside voi vaikuttaa toimintaan ensiapua vaativissa tilanteissa. Kokeneinkaan hoitoalan työntekijä ei välttämättä pysty toimimaan samalla tavalla kuin työssään, kun kyse on omasta lapsesta.

Voiko tutkimuksemme tuloksia käyttää hyödyksi? Saimme hyviä vastauksia siihen, mistä aiheista vanhemmat ensiapuohjausta toivoisivat ja sitä voi varmasti käyttää pohjana teoriatiedon lisäksi suunnitellessa ensiapuohjausta alle kouluikäisten lasten vanhemmille. Opinnäytetyö lisäsi käsitystämme pienten lasten vanhempien mahdollisista ohjaustarpeista ensiavusta ja lasten turvallisuuteen vaikuttavista vaara- ja häirtatekijöistä.

7.3 Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyöprosessi oli opettavainen ja haasteellinen kokonaisuus. Aiheen valikoituminen oli opinnäytetyöntekijöille melkein itsestänselvyys, koska molempien kiinnostuksen kohteina ovat ensiapu ja lapset, eikä siitä ole tehty

aiemmin tutkimuksia. Opinnäytetyöprosessissa oli haasteellisinta aiheen rajaaminen. Tietoa etsittäessä löytyi aina uutta tietoa aiheeseen liittyen lisää. Ensiapu on käsitteenä laaja, ja siihen liittyy monia näkökulmia. Sille ei ole olemassa yksiselitteistä rajausta ja opinnäytetyönteossa pääpainona pyrittiin pitämään lasten ensiapu. Lasten turvallisuuteen ja ensiaputarpeeseen voi vaikuttaa monet ympäristöstä johtuvat lähtökohdat, kuten lähellä olevien aikuisten päihteiden käyttö.

Opinnäytetyöprosessin oli tarkoitus valmistua vuoden 2018 aikana. Aikataulutusta suunnitelmassa ei osattu ottaa huomioon mahdollisia henkilökohtaisen elämän muutoksia, jotka voisivat vaikuttaa opinnäytetyön valmistumiseen. Prosessin pitkittyessä osa lähteistä vanheni ja niiden tilalle tuli etsiä uusia.

Tuloksia tarkasteltaessa mietittiin, että kyselyssä olisi voinut kartoittaa vanhempien ensiaputaitoja ja vaaratilanteisiin valmistautumista sillä, että kyselyssä olisi selvitetty myös perheiden kotona tehtyjä valmisteluja ja huomioita ensiapua vaativien tilanteiden hoitamiseen. Opinnäytetyöntekijöille tuli mieleen myös se, että vanhemmilta olisi voinut kysyä, kuinka he itse käsittävät sanan ensiapu.

Opinnäytetyön tutkimustulosten perusteella opinnäytetyöntekijät suunnittelevat ensiapuohjauksen pienten lasten vanhemmille. Saatuja tuloksia sekä teorian tietoa lasten tapaturmista käytetään apuna ohjauksen suunnittelun tukena. Ensiapuohjaus toteutetaan terveydenhoitajaopintoihin kuuluvana kehittämistehtävänä.

Taulukot

Taulukko 1. Lasten yleisimpien tapaturmien syyt ikäryhmittäin, s. 12

Kuvat

Kuva 1. Kyselyyn vastanneiden perhekoko, s. 21

Kuva 2. Kyselyyn vastanneiden vanhempien lasten lukumäärät ikäryhmittäin, s. 21

Kuva 3. Vanhempien arvio omista ensiaputaidoistaan, s. 22

Kuva 4. Vanhempien arvio omasta kyvystään vastata ensiapuväittämiin, s. 23

Kuva 5. Vanhempien arvio omasta suoriutumisestaan ensiapua vaativissa tilanteissa, s. 24

Lähdeluettelo

Alila, K. & Portell, T. 2008. Leikkitoiminnasta avoimeen varhaiskasvatukseen - Avointen varhaiskasvatuspalveluiden nykytila ja kehittämistarpeet 2007. http://www.sosiaalitaito.fi/ep/tiedostot/Avoimet_varhaiskasvatuspalvelut_raportti.pdf. Luettu 30.10.2019.

Euroopan ihmisoikeussopimus 63/1999.

Haarala, P., Honkanen, H., Mellin, O.-K. & Tervaskanto-Mäentaus, T. 2015. Terveystietäjän osaaminen. Helsinki: Edita.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.

Heinonen, H., Iivonen, E., Korhonen, M., Lahtinen, N., Muuronen, K., Semi, R. & Siimes, U. 2016. Lasten oikeudet ja aikuisten vastuut varhaiskasvatuksessa. Juva: Bookwell Oy.

Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisu 3/2019. Helsinki

Karlsdotter Lindehag, L. 2011. Lapsiturvallisuuskirja. Kiina: Schildts Kustannus - Oy.

Korpilahti, U. (toim.) 2018. Kansallisen lasten ja nuorten turvallisuuden edistämisen ohjelman tavoite- ja toimenpidesuunnitelma vuosille 2018-2025: Osa I. Helsinki: Taitotalo PrintOne.

Korpilahti, U. & Kolehmainen, L. 2016. Kansallisen lasten ja nuorten tapaturmien ehkäisyn ohjelman väliarviointi. Työpaperi 40/2016. Helsinki: Taitotalo PrintOne.

Korpilahti, U., Hakulinen, T., Parkkari, J., Koivusilta, L., Parkkari, I., Rajamäki, R., Heinonen, R., Ojanperä, I., Serlo, W. & Lillsunde, P. 2019. Lasten ja nuorten tapaturmakuolleisuus on Suomessa yleisempää kuin Euroopassa. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim.

Korte, H. & Myllyrinne, K. 2012. Ensiapu. Punainen Risti. Espoo: Wellprint.

Kotitapaturma. 2019a. Ikäryhmätietoa. <http://www.kotitapaturma.fi/ikaryhmatietoa> Luettu 30.12.2019.

Kotitapaturma. 2019b. Turvallinen koti. <https://www.kotitapaturma.fi/turvallinen-koti/>. Luettu 21.12.2019

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita.

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 190/2019.

Lantto, M. 2015. Childhood mortality in Finland. ACTA Universitatis Ouluensis. <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526210247.pdf>. Luettu 19.1.2020.

Lastenmielenterveystalo. 2020. Perhe ja vanhemmuus. https://www.mielenterveystalo.fi/lapset/vanhemmille/perhe_ja_vanhemmuus/Pages/default.aspx. Luettu 20.1.2020.

Lastensuojelulaki 147/2007.

Lastensuojelun keskusliitto. 2019. Lastensuojelu.Info. Vanhempien oikeudet ja velvollisuudet. <https://www.lastensuojelu.info/lastensuojelun-perusta/vanhempien-oikeudet-ja-velvollisuudet/>. Luettu 12.12.2019.

Markkula, J. & Öörni, E. 2010. Providing a Safe Environment for Our Children and Young People Finland's national action plan for injury prevention among children and youth. Helsinki: Helsinki University Print.

MLL. 2019. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Vanhemmuus ja kasvatus. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/vanhemmuus-ja-kasvatus/>. Luettu 18.1.2019.

Ray, C. 2013. Parenting Practices, family characteristics and daily health behaviours and their changes in 10-11-year old children. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/38491/Parentin.pdf?sequence=1> Luettu 12.1.2020.

Råback, M., Korpilahti, U. & Lillsunde, P. 2017. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014-2020: Turvallisuutta kaikille kotona, vapaa-ajalla ja liikunnassa. Väliarviointi. Helsinki: Sosiaali- ja tevryesministeriö.

Suomen perustuslaki 731/1999.

THL. 2018. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Pienten lasten kotitapaturmat. <https://thl.fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/turvallisuuden-edistaminen/tapaturmien-ehkaisy/lasten-ja-nuorten-tapaturmat/lasten-ja-nuorten-tapaturmatilastot/pienten-lasten-kotitapaturmat>. Luettu 1.9.2019.

THL. 2019. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Tapaturmat puheeksi neuvolassa. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136984/TT_Tapaturmat_puh_neuvo_la_09102018_verkko.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu 21.12.2019.

THL. 2020a. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Kansallinen lasten ja nuorten turvallisuuden edistämisen ohjelma. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kansallinen-lasten-ja-nuorten-turvallisuuden-edistamisen-ohjelma>. Luettu 15.1.2020.

THL. 2020b. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Lasten ja nuorten tapaturmat. <https://thl.fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/turvallisuuden-edistaminen/tapaturmien-ehkaisy/lasten-ja-nuorten-tapaturmat>. Luettu 14.1.2020.

Tiirikainen, K. (toim.) Tapaturmat Suomessa. 2009. Helsinki: Edita.

Turvallinen koti lapselle -opas. 2014. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Tukes. Helsinki: Printline.

Unicef. 2019a. Lapsen oikeuksien julistus. <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/lapsen-oikeuksien-julistus/>. Luettu 28.10.2019.

Unicef. 2019b. Lapsen oikeuksien sopimus. <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/mika-on-lapsen-oikeuksien-sopimus/>. Luettu 18.12.2019.

Varantola, K., Launis, V., Helin, M., Spoof, S.K. & Jäppinen, S. (toim.) 2013. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

Yleissopimus lapsen oikeuksista 60/1991.

Saatekirje

Hyvä vanhempi/huoltaja

Olemme terveydenhoitajaopiskelijat Eevamaria Karhu ja Anu Pesari Saimaan ammattikorkeakoulusta. Opinnäytetyömme tarkoitus on kuvata alle kouluikäisten lasten vanhempien näkemyksiä ensiaputaidoistaan. Opinnäytetyön tavoitteena on herätellä vanhempia tarkastelemaan omia ensiaputaitojaan ja motivoimaan heitä hakemaan ohjausta sekä päivittämään tietojään. Opinnäytetyöntekijät tulevat 17.5.2018 klo 10:15 avoimeen päiväkotiin kertomaan tutkimuksesta, jonka jälkeen vanhemmilla on mahdollisuus osallistua kyselyyn. Tutkimus toteutetaan paperisen kyselyn avulla ja sen täyttämiseen menee aikaa noin 10-15 minuuttia. Tutkimuksen kohderyhmäksi on valittu alle kouluikäisten lasten vanhemmat avoimesta päiväkodista, koska reilu puolet lasten tapaturmista tapahtuu kotiympäristössä. Kotiympäristössä sattuneeseen tapaturmaan vanhemman olisi osattava antaa lapselle tarpeellinen ensiapu.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja osallistujalla on mahdollisuus keskeyttää osallistuminen missä tahansa vaiheessa. Tutkimukseen osallistutaan anonymisti, eikä osallistujien henkilötietoja kysytä missään vaiheessa. Avoimen päiväkodin tietoja ei paljasteta opinnäytetyöraportissa. Aineisto hävitetään opinnäytetyöntekijöiden toimesta opinnäytetyöraportin valmistuttua. Opinnäytetyön tutkimustulosten pohjalta opinnäytetyöntekijät suunnittelevat alustavan ensiapukoulutuksen rungon. Tutkimustulokset tukevat opinnäytetyöntekijöitä huomioimaan vanhempien ensiapuohjauksen tarvetta toimiessaan terveydenhoitajina.

Pyydämme teitä kaikkia osallistumaan tutkimukseemme. Vastaamme mielellämme lisäkysymyksiin.

Eevamaria Karhu

eevamaria.karhu@student.saimia.fi

Anu Pesari

anu.pesari@student.saimia.fi

Alle kouluikäisten lasten vanhempien näkemyksiä ensiaputaidoistaan

1. Minkä ikäisiä lapsesi ovat? _____
2. Kuinka monta alle kouluikäistä lasta sinulla on? _____
3. Oletko osallistunut ensiapukurssille? _____
4. Laita rasti ruutuun, onko väittämä mielestäsi oikein vai väärin

	oikein	väärin
a. Haavan tärkein ensiapu on verenvuodon tyrehtytys		
b. Verenvuodon tyrehtymisen kannalta on tärkeää raajan kohoasento		
c. Nenäverenvuodossa ensiapuasento on pään kallistaminen taaksepäin		
d. Nilkan nyrjähdysten ensiapuna on kolmen K:n sääntö: Kuuma, koho, kompressio		
e. Murtuma tai sijoiltaan meno pitää tukea liikkumattomaksi		
f. Aivotärähdyistä epäiltäessä lapsen huonovointisuus ja päänsärky ovat syy hakeutua lääkäriin		
g. Palovamman ensiapu on viilennys, riittävä aika on 5 minuuttia.		
h. Epäiltäessä lapsen nielleen jotakin myrkyllistä, oksettaminen on ensisijainen hoitokeino.		
i. Myrkytystietokeskus on kansalaisille tarkoitettu palvelu, josta saa ohjeita esimerkiksi lääkehiilen annostukseen.		
j. Vieras esineen joutessa hengitysteihin, lyö lasta lapaluiden väliin kämmenellä.		
k. Käännä tajuttomaksi mennyt selälleen.		
l. Lapsen elvytys aloitetaan viidellä puhalluksella.		
m. Lapsen elvytyksessä käytettävä painelu-puhallusrytmi on 15:2.		

Merkitse sopivin vaihtoehto:

5. Millaisina näet ensiaputaitosi?

erittäin hyvät	hyvät	ei hyvät eikä huonot	huonot	erittäin huonot
----------------	-------	----------------------	--------	-----------------

6. Millaiseksi koit väittämiin vastaamisen omien ensiaputaitojesi pohjalta?

hyvin helppoa	helppoa	ei helppoa eikä vaikeaa	vaikeaa	hyvin vaikeaa
---------------	---------	-------------------------	---------	---------------

7. Miten arvioisit suoriutuvasi ensiaputaitoja vaativassa tilanteessa?

erittäin hyvin	hyvin	ei hyvin eikä huonosti	huonosti	erittäin huonosti
----------------	-------	------------------------	----------	-------------------

8. Oletko kiinnostunut ensiapukoulutuksesta?

9. Mistä aiheista erityisesti toivoisit opastusta?

10. Millaisesta ensiapukoulutuksesta olisit kiinnostunut?

Kiitos kyselyyn vastaamisesta!